

radikale **B**

Radikale veje ud af ledighedskrisen

Radikale veje ud af ledighedskrisen

Coronavirus har med et fingerknips ændret situationen på det danske arbejdsmarked. En brat omvæltning med arbejdsløshed og bekymring for tusindvis af danskere. Det kræver politisk handling, så der er fodfæste at få for dem, som sendes ud i ledighed af corona-krisen. Derfor foreslår Radikale Venstre en akut forbedret beskæftigelsesindsats med fokus på uddannelse og virksomhedsnær opkvalificering, som skal i gang nu og inden de mange hjælpepakker udfases.

På få måneder er livet vendt på hovedet for tusindvis af mennesker. Omkring 48.000 har mistet jobbet siden marts. Ledigheden er vokset med 36 pct. og der er nu omkring 180.000 mennesker der står uden job. Særligt hårdt går det ud over ufaglærte og mennesker med ikke-vestlig baggrund. Endnu flere er usikre på om de kan vende tilbage når de midlertidige hjælpepakker ophører. Unge i færd med at afslutte uddannelse kigger ind i en usikker start på arbejdslivet. Og så er der selvstændige, som har en forretning uden omsætning, samt udlændinge som ikke ved, om midlertidige ændringer i deres ansættelsesophold betyder, at de mister retten til ophold i Danmark. Mange bekymrer sig. Må mine drømme sættes på hold? Mister jeg kontrollen over min egen situation? Det er virkelige problemer, som kræver politisk handling. Nedenfor præsenterer vi vores konkrete bud.

Akut håndsækning til ledige

Her og nu er der brug for en ekstraordinær håndsækning til de mange der bliver ledige, som resultat af corona-krisen. Det gælder særligt ufaglærte, faglærte og unge, som afslutter deres uddannelse.

Mennesker med den svageste tilknytning til arbejdsmarkedet skal vi gribe, før de falder ved at undgå, at de ender i langvarig ledighed.

Derfor vil vi sikre, at de holdes i tæt kontakt med virksomheder og arbejdsmarked.

Derfor foreslår vi følgende midlertidige tiltag som skal gælde resten af 2020:

1: Styrk lediges kontakt med virksomheder

Under normale omstændigheder er virksomhedspraktik og løntilskud indhegnet for at de ikke skal fortrænge almindelige jobs. Under normale omstændigheder er det også fornuftigt.

Men i denne tid skal vi lempe på reglerne for at gøre det nemmere for ledige at beholde eller skabe tilknytning til arbejdsmarkedet.

Det kan vi gøre ved at:

Ophæve 6 måneders ledighedskrav for løntilskud i private virksomheder. I resten af 2020 skal det være muligt at få løntilskud fra første dag i ledighedsperioden. Det vil hjælpe ledige til at få eller bevare kontakten til arbejdsmarkedet i en periode med få ordinære jobs. Forslaget kræver dispensation fra EU-regler, men kan begrundes i den særlige situation, vi står i.

Genindføre mulighed for 8 ugers virksomhedspraktik. Perioden blev nedsat til 4 uger i starten af 2020. Vi foreslår midlertidigt at udvide perioden til 8 uger fordi det giver bedre mulighed for at skabe tilknytning til en arbejdsplads og værdi for virksomheden.

Lempe krav som begrænser antal ansatte i løntilskud. I dag er der regler for at virksomheder kun må ansætte 1 for hver 5/10 medarbejder. Vi foreslår at lempe reglerne i resten af 2020.

2: Udvid voksenlærlingeordningen

Corona-krisen viser endnu engang, at ufaglærte er de mest udsatte når krisen rammer. De mærker ledigheden hurtigst og hårdest. Derfor skal vi gøre det lettere for ufaglærte ledige at blive faglærte. Det vil stille dem bedre, hvis en ny krise rammer.

Med voksenlærlingeordningen kan ledige ufaglærte blive faglærte med offentligt tilskud. Det gode ved ordningen er, at den ledige bliver opkvalificeret i et forløb med tilknytning til en arbejdsgiver.

Derfor foreslår vi at:

Suspendere kravet om 6 måneders ledighed. Hvis en arbejdsgiver er villig til at tage en voksenlærling og indgå en uddannelsesaftale skal det være muligt, selv om vedkommende har været ledig i kortere tid end 6 måneder. I en krisetid er der ingen grund til at vente.

Ophæv positivlisten for ordningen. I dag kan der kun ydes tilskud til voksenlærlinge inden for fag, hvor der er konkret mangel på arbejdskraft. Den regel er der ingen grund til at håndhæve i en periode, hvor der er begrænset mangel på alle former for arbejdskraft.

3: Hjælp nyuddannede på vej

Vejen til det første job kan være svær at finde. Selv under den nylige jobfest var ledigheden relativt høj for nyuddannede. En krise gør det ekstra svært at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, og ledigheden risikerer at bide sig fast. Derfor skal nyuddannede have en ekstraordinær håndsrækning i 2020.

Vi foreslår at:

Øge puljen til trainee-ordningen og gøre den permanent: med ordningen kan nyuddannede blive hjulpet i job af fagforeninger og a-kasser gennem en håndholdt indsats. Vi foreslår at gøre ordningen permanent samt udvide puljen i 2020 fra 12 mio. kr. til 20 mio. kr. Desuden vil vi lempe på reglerne året ud således, at der kan gennemføres virksomhedsrettede kurser uden krav om praktikaftaler.

Yde tilskud til virksomheders graduate-programmer: Mange store virksomheder har succes med at sluse nyuddannede og kvalificerede ledige ind i deres virksomhed via graduate programmer. Vi foreslår, at oprette en pulje på 25 mio. kr. i 2020 til små og mellemstore virksomheder, som ønsker at starte graduate-programmer. Midlerne skal bl.a. gå til at dække 50 pct. af lønnen i en periode og mulighed for oplæringsfradrag.

4: Muliggør selvvalgt uddannelse under ledighed

I nogle overenskomster er der ret til selvvalgt uddannelse. Dog gælder retten kun, når man er i beskæftigelse. Men de ledige, som via deres overenskomst har bidraget til de kompetencefonde, som betaler, bør kunne benytte tilbuddet, også ved ledighed.

Vi foreslår, at

Gøre det muligt at benytte retten til selvvalgt uddannelse som ledig. De private overenskomster har åbnet for mulighed for at opsagte kan benytte

sig af retten til at tage fem ugers selvvalgt uddannelse når de bliver ledige. Der mangler dog en lovændring for at gøre det muligt i praksis. Vi foreslår at ændre reglerne inden sommerferien så mennesker, der mister deres arbejde, kan begynde med at opkvalificere sig umiddelbart efter de bliver ledige.

Hjælp til de glemte

Da hjælpepakkerne blev rullet ud var der nogle, som blev glemt. Udlændinge, som mister deres opholdstilladelse eller muligheden for at søge om permanent opholdstilladelse fordi de bliver uforskyldt ledige. Danskere, som ønsker familiesammenføring med deres udenlandske ægtefælle. Eller selvstændige, som har mistet deres forretning og indtægt, men ikke var medlem af en a-kasse, fordi reglerne gjorde det omsonst. Det er på tide, at vi spænder sikkerhedsnettet ud under de ledige, som hidtil er blevet glemt, og som ellers risikerer et frit fald.

5: Skab tryghed om familiesammenføring og permanent ophold

Hvis corona-krisen medfører, at udlændinge mister deres arbejde, kan det samtidig gå ud over deres mulighed for at opnå permanent opholdstilladelse. Ligeledes kan danskere, der ønsker at få familiesammenføring med deres udenlandske ægtefælle, få vanskeligt ved at opfylde kravet om beskæftigelse, hvis de mister deres job. Det er ikke rimeligt i en situation, hvor vi på andre områder har anerkendt at den pludselige krise betyder, at man i særlig grad ikke selv er herre over sin beskæftigelsessituation. Fx har et enigt Folketing på den baggrund forlænget dagpengeperioden og 225-timersregelen midlertidigt og ekstraordinært.

Derfor foreslår vi, at

Sætte krav om beskæftigelse og selvforsørgelse i bero. Når myndighederne behandler sager om familiesammenføring og permanent ophold skal de se bort fra ledighed og offentlig forsørgelse mellem marts og juni, dvs. samme periode hvor man har sat dagpengetælleren i bero

6: Giv udlændinge på erhvervsordninger en chance for at blive

Udenlandske ansatte i danske virksomheder, skal have sikkerhed for, at de ikke mister deres opholds- og arbejdstilladelse i Danmark, fordi de midlertidigt må gå ned i løn eller lignende.

Derfor foreslår vi, at

Give personer, der er kommet til Danmark på en erhvervsordning, lov til at gå ned i løn eller i timetal i en midlertidig periode, når det skyldes, at arbejdsgiveren er nødsaget til at drosle ned pga. corona-krise, uden at det får konsekvenser for deres opholdstilladelse. Arbejdsgiveren skal på tro og love erklære, at ændringen er forårsaget af corona-krisen, og nedgangen i løn/timetal skal ikke kunne strække sig længere end hjælpepakkerne gør.

Give alle udlændinge med opholdstilladelse mulighed for at søge nyt job i seks måneder. Nogle udlændinge med opholdstilladelse har ikke ret til at blive i Danmark og søge arbejde hvis de bliver uforskyldt ledige. Den mulighed bør alle have i denne situation.

7: Åben døren til arbejdsmarkedet for alle flygtninge

Flygtninge og deres sammenførte familiemedlemmer sidder yderst på arbejdsmarkedets bænkerækker. Det er spild af menneskelige ressourcer og dårligt for integrationen. Derfor blev partnerne enige om at etablere integrationsgrunduddannelsen (IGU) tilbage i 2016. Et forløb som

kombinerer praktik og uddannelse. IGUen har været en succes. Deltagerne er i vidt omfang blevet rustet til at få et job. Virksomheder har fået appetit på at ansætte flygtninge.

Men ikke alle flygtninge har adgang til IGU. Med finanslovsaftalen blev vi enige med regeringen om, at IGU skal udvides så flere flygtninge kan få en trædesten til job. Corona-krisen bør være en anledning til at sætte handling bag den aftale. Ellers risikerer vi, at den gode udvikling mod flere flygtninge i jobs går i stå.

Derfor foreslår vi, at:

Iværksætte udvidelse af IGU på denne side af sommerferien. Regeringen skal indkalde til endnu en trepartsdrøftelse med dét mål at flere kan få adgang til IGU. Også dem over 40 år. Også dem som har været i Danmark i mere end 5 år.

8: Giv selvstændige frit lejde til at indtræde i a-kasse

Corona-krisen har ramt mange selvstændige og freelancere hårdt på deres forretning og livsgrundlag. En del af dem er ikke forsikret i en a-kasse, fordi reglerne kræver, at man nedlægger din virksomhed for at få adgang til dagpenge.

Naturligvis er det selvstændiges eget ansvar at forsikre sig mod ledighed.

Men i en ekstraordinær situation foreslår vi, at:

Suspendere kravet om at nedlægge egen virksomhed for at opnå ret til dagpenge for de virksomheder, som stadig er berørt af forbud, eksempelvis kultur- og turistbranchen. Reglen skal gælde så længe forbuddene gælder.

Give selvstændige frit lejde til at melde sig ind i en a-kasse med tilbagevirkende kraft. Til og med august skal selvstændige og freelancere have mulighed for at blive medlem af en a-kasse og berettiget til dagpenge. Kravet skal være, at de forpligter sig til medlemskab minimum to år frem.

Tænk nyt: Forandring der ruster os til fremtiden

Denne krise følger et mønster, vi har set før: Udsatte grupper på arbejdsmarkedet bliver hårdere ramt af ledighed end andre. Ufaglærte job forsvinder. Nogle job ændrer sig på den anden side. Det er oplagt, at vi bruger krisen til at skabe de store forandringer, som vil ruste alle til et arbejdsmarked i forandring.

Behovet for opkvalificering har aldrig været større, og derfor skal vi bruge anledningen til at tænke nyt, og skabe bedre muligheder for uddannelse hele livet.

9: Uddannelse hele livet

Uddannelse blive desværre stadig i vidt omfang opfattet som noget, vi gør først i livet, og lader bag os, når vi træder ind på arbejdsmarkedet. Men hvorfor egentlig det? At finde nye veje at gå skal være muligt for os alle gennem hele livet – og det kræver, at vi ser uddannelse, som noget der er en naturlig del af arbejdslivet.

I dag er efteruddannelse skævt fordelt mellem grupper, og vi har et meget komplekst system med et utal af aktører, og en jungle af regler og puljer gør det svært at navigere i. Kun 3 pct. af offentlige uddannelsesmidler går til efteruddannelse.

Vi foreslår:

Oprette en uddannelseskonto til alle på det danske arbejdsmarked.

Uddannelseskontoen skal fungere på samme måde som feriekontoen, nemlig at man løbende sparer op og selv disponerer over midlerne.

Uddannelseskontoen skal være personlig og en garanti til den enkelte om at kunne udvikle sig, når nye drømme melder sig, når verden forandrer sig eller ledigheden rammer.

Udvikle en national strategi for livslang læring. Vi har brug for en samlet national strategi for livslang læring. En strategi som øger motivationen og mulighederne for løbende opkvalificering både hos borgere og virksomheder. Og en strategi som kan udstikke en retning for hvordan uddannelsesinstitutioner bedst bidrager til det projekt.